

בית המדרש "תורת דוד"
ע"ש הגה"צ רבי דוד בר חן זצ"ל - רבה של שדרות,
והרבנית רות בר חן ע"ה

"תורת דוד"

השיעור השבועי
פרשת ויקרא
תשפ"ג

(שנה ז', גליון מס' 286)

שיעורי הרב אליהו בר חן
e0527191965@gmail.com | 052-719-1965

**השיעור השבועי עם הרב אליהו בר חן,
מתקיים בכל יום שלישי, בבית הכנסת "כתר תורה" -
ניסנית,
ביישוב ניצן ב'**

זמן תחילת השיעור:

שעון חורף - 19:45

שעון קיץ - 20:00 (כאשר זמן צאת הכוכבים מתארך,

השיעור מתקיים מיד לאחר תפילת ערבית)

לקבלת הגליון השבועי בדוא"ל:

נא שלחו הודעה, לכתובת k.torat.david@gmail.com

תחת הכותרת "גליון שבועי"

זמני כניסת ויציאת השבת:

רבינו תם:	יציאה:	כניסה:	
20:10	19:29	18:17	ירושלים:
20:08	19:31	18:34	תל אביב:
20:09	19:31	18:27	חיפה:
20:10	19:31	18:35	באר שבע:

הלימוד, מוקדש לרפואתם השלימה, של:

שושנה סולטנה בת מרים

שרה בת סוליקא

דינה בת סוליקא

אסתר בת תמר

שרית בת גילה

פאני פרוחה בת רחל

אמירה בת נעמי

הרב רפאל פנחס בן מרים רמו

רפאל מנחם בן רות רדואה

הרב יוסף בן רחל

חיים נתן צבי בן שרה

מרדכי בן רינה

מאיר בן נעמי

אליהו לוזון בן גד

פרשת ויקרא התשפ"ג

"הביאני המלך חדריו"¹

א. "ויקרא אל משה, וידבר ה'ה אֵלָיו, מאהל מועד, לאמר", (ויקרא, א' - א').
ויעיין מה שכתב בזה רש"י הקדוש:
" 'ויקרא אל משה' - לכל דברות, ולכל אמירות ולכל צוויים, קדמה קריאה,
לשון חיבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו,
שנאמר², 'יקרא זה אל זה'.
אבל לנביאי האומות עובדי כוכבים ומזלות, נגלה אליהן בלשון עראי וטומאה,
שנאמר³, 'ויקר אלהים אל בלעם'.
'ויקרא אל משה' - הקול הולך, ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין ...
'לאמר' - צא ואמור להם דברי כבושים, בשבילכם הוא נדבר עמי,
שכן מצינו, שכל לח' שנה שהיו ישראל במדבר, כמנדים, מן המרגלים ואילך, לא
נתייחד הדיבור עם משה,

¹ מאמר זה, נכתב ונערך עם כלות ימי השבעה, להסתלקותו של סבי מו"ר הגה"צ רבי משה איבגי זיע"א,

מתוך תורתו הנפלאה, וכפי שכתב בספרו הקדוש "ישרי לב" (ח"א, עמודים תיג'-תיח').

והוספתי בזה, מעט נופך, ממה שחנני הבורא ית"ש.

ובחרתי שם המאמר - "הביאני המלך חדריו", מחמת שזכיתי שקירבני בעבותות אהבה, והיה מביאני ומכניסני אל תוך חדרי התורה והיראה.

והיה רצון, שיעמוד כמליץ יושר על כל משפחתינו, ועל כל בית ישראל. אמן.

² ישעיה, ו' - ג'.

³ במדבר, כג' - ד'.

שנאמר ⁴, 'וַיְהִי כַּאֲשֶׁר תִּמְּוּ כָּל אַנְשֵׁי הַמְּלָחָמָה לָמוֹת מִקְרֵב הָעַם, וַיְדַבֵּר ה' אֵלַי לֵאמֹר' - 'אֵלַי' הִיָּה הַדְּבוּר. דבר אחר, **צא ואמור להן דְּבָרִי, והשיבני אם יקבלום,** כמו שנאמר ⁵, 'וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעַם וְגו'."

והנה, בדבריו הקדושים הללו, שומא עלינו, לעמוד ב-ב' התבוננויות. וכדלהלן:

א. הנה, הפסוק הלזה, הוא הפסוק הפותח את ספר "תורת כהנים", בו מתוארים לפרטי פרטים - "מעשה הקרבנות" ו"מלאכת המשכן" ודיני "טומאה וטהרה",

והדבר צריך ביאור, מה השייכות של אותן דברי כְּבוֹשִׁים, בתחילת "ספר" זה?

ב. קושיא א', תתעצם במיוחד, כאשר בתחילת דבריו של רש"י הקדוש הנ"ל, מצינו שם דברי שירות ותשבחות על נבואתו של משה רע"ה,

והדבר צריך ביאור, מה השייכות זה לזה?

ג. על הפסוק ⁶, 'וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וַיְדַבֵּר יְהוָה אֵלָיו, מֵאֵהָל מוֹעֵד, לֵאמֹר', דרשו רבותינו ז"ל ⁷:

" וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה' - **הקדים קריאה לדיבור,**

למִדָּה תורה דרך ארץ, שלא יאמר אדם לחבירו דבר, אלא אם כן קִרְאָהוּ.

אמר רבי מנסיא -

מנין לאומר דבר לחבירו, שהוא בְּבַל יאמר, עד שְׂיֵאמֶר לוֹ אָמֹר?

שנאמר, 'מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר'.

זה שאמר הכתוב ⁸, 'הִבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיוֹ' - זה משה, שנאמר, 'וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה'.

⁴ דברים, ב', טז' - יז'.

⁵ שמות, יט' - ח'.

⁶ ויקרא, א' - א'.

⁷ "ילקוט שמעוני", (פרשת "ויקרא", רמז תכט').

⁸ שיר השירים, א' - ד'.

מכאן אמרו -

כל תלמיד חכם שאין בו דעה, נבִּלָה טובה ממנו!

תדע לך, שכן הוא -

צא ולמד ממשה, אבי החכמה, אבי הנביאים,

שהוציא את ישראל ממצרים, ונעשו נסים על ידו, נפלאות בארץ חס, ונוראות על
ים סוף, ועלה לשמי מרום, והוריד התורה, ונתעסק במלאכת המשכן,
אף על פי כן, לא נכנס לפניו, עד שקרא לו, שנאמר, 'וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה'!".
והנה, מדברי רבותינו ז"ל אלו, יתבונן המתבונן, בבחינת "מכלל לאו אתה שומע
הן":

שעל אף כל מעלותיו של משה רע"ה, באם הוא היה נכנס אל "אוהל מועד",

היו מגדירים אותו רבותינו ז"ל, חלילה וחס להאמר, כַּנְבִּלָה!

שכן, דבר זה, אינו פגם קטן, אלא, עוון גדול עד למאוד!

וממילא, שהדבר צריך ביאור:

שכן, אם רבותינו ז"ל, ראו בדבר זה עניין גדול עד למאוד,

על אחת כמה וכמה, משה רע"ה, ענק שבענקים, שהיה יודע מן הדבר הזה,

ואם כן, מדוע נִשְׁתַּבַּח בכך, והלא, אין בדבר הלזה חידוש כלל ועיקר?

ג. ⁹ במסכת אבות ¹⁰, שנינו משמו של רבי אלעזר בן עזריה:

"אם אין תורה, אין דָּרֶךְ אֶרֶץ.

אם אין דָּרֶךְ אֶרֶץ, אין תורה".

ובביאור משנה זו, כתב ה"תוספות יום טוב" זיע"א:

"לא בא התנא לומר על קדימה ואיחור, שצריך שיקדם האחד לחבירו,

⁹ כאן מתחיל מאמרו של סבי מו"ר זיע"א.

¹⁰ פ"ג מי"ז.

שאם אתה אומר כן, אין גם אחד מהם יהיה במציאות.
שאם אין האחד, אלא אם כן שיקדם לו האחר,
וכל אחד יש לו דין קדימה על חבירו,
נמצא, שאי אפשר שימצא המאוחר בלא הקודם, ושניהם מאוחרים,
נמצא, ששניהם אינם נמצאים.
ועוד, שוודאי שיש לדרך ארץ קדימה זמנית על התורה ¹¹ ."
עוד מצינו בביאור משנה זו, לפירושו של בעל ה"תפארת ישראל" זיע"א:
שהתורה הקדושה, היא, המצוות ש-"בין אדם למקום",
ומאידך, המושג "דרך ארץ", הוא, המצוות ש-"בין אדם לחבירו".
והאפיקורוס, לא זו בלבד, שמצוות התורה הקדושה, אינם מתקיימים אצלו,
אלא, אף ענייני ה-"דרך ארץ", והיינו המצוות של "בין אדם לחבירו", אינם
מתקיימים אצלו בשלימות.
וכמו כן, מי שאינו מקיים את ענייני ה-"דרך ארץ", והיינו המצוות של "בין אדם
לחבירו",
אף מצוות התורה הקדושה, והיינו המצוות של "בין אדם למקום", אינם נעשים
אצלו בשלימות, וכל בחינתם הוא "צביעות".
ומדבריהם הקדושים, מבואר:
שבוודאי ש"דרך ארץ" הוא הקודם לכל, וזאת מחמת שהקדמה וההכנה לתורה
הקדושה, הוא עניין "דרך ארץ",
וכמאמרם ז"ל ¹² , "עשרים וששה דורות, קדמה דרך ארץ את התורה".
ד. ברם, יש לבאר בזה, שישנם ב' בחינות של "דרך ארץ":

¹¹ וכמו שכתב במשנה ב' - פרק ב'.

¹² ויקרא רבה, פרשה ט', ג'.

א. "דרך ארץ", שהוא הכנה לקבלת ה"תורה הקדושה",

והוא, בדברים הפשוטים לכל,

וכגון -

הכרת טובה והכרת תודה, למיטיב עמנו,

בקשת סליחה ומחילה, ממי שפגענו בו,

ריחוק מן הגניבה והגזילה, לצורך תיקון מידותינו, ולצורך תיקון העולם.

ב. "דרך ארץ", שהוא במעלה עליונה יותר, וגדולה יותר,

והיינו, מידות של "דרך ארץ", המתגלות ובאות אל האדם, אך ורק לאחר שהוא

מתנגע בדברי התורה הקדושה,

וכגון -

א. מה שנצטווה משה רע"ה, לנהוג בכבוד רב עם פרעה הרשע, למרות היותו

צר ומשטין לעם ישראל¹³,

ב. מה שנהג משה רע"ה, בהכאת היאור במכות "דם - צפרדע", ובהכאת

העפר במכת "שחין",

שהוא עצמו לא פעל את הכאתם, אלא, אהרון הכהן ע"ה^{14 15}.

¹³ שכן, על מאמר הכתוב (שמות, ו' - יג'):

"וידבר יהוה אל משה ואל אהרן, ויצום אל בני ישראל, ואל פרעה מלך מצרים, להוציא את בני ישראל מארץ מצרים",

כתב רש"י הקדוש:

" ואל פרעה מלך מצרים - צום עליו, לחלוק לו כבוד בדבריהם".

¹⁴ שכן, על מאמר הכתוב (שמות, ז' - יט'):

"ויאמר יהוה אל משה, אמר אל אהרן, קח מטף ונטה ידך על מימי מצרים, על נהרותם, על יאריהם, ועל אגמיהם, ועל כל מקוה מימיהם, ויהיו דם, ויהי דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים",

כתב רש"י הקדוש:

" אמר אל אהרן - לפי שהגין היאור על משה, כשנשלך לתוכו,

ג. מה שנצטוו עם ישראל, לא לנהוג בתיעוב באומה המצרית, למרות היותם מצירים להם¹⁶.

ה. כאשר נעיין בדברי רבותינו ז"ל, נבין אל נכון, שאותם ה-ב' מהלכים שיש בבחינת "דרך ארץ", כבר רמוזים ומבוארים בתוך דבריהם הקדושים:

דהנה, כאשר הורונו רבותינו ז"ל, הנהגות של "דרך ארץ", שהם ברורים ונהירים לו לאדם,

הם הזכירו אותם, בלשון "דרך ארץ" בלבד,

וכגון -

א. "השותה כוסו בבת אחת - הרי זה גרגרן, שנים - דרך ארץ, שלשה - מגסי הרוח"¹⁷.

לפיכך, לא לקה על ידו, לא בדם ולא בצפרדעים,

ולקה על ידי אהרן".

¹⁵ שכן, על מאמר הכתוב (שמות, ח' - יב'):

"וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה, אָמַר אֶל אֶהֱרֹן, נָטָה אֶת מִטְּךָ, וְהָרָא אֶת עַפְרַיִם הָאָרֶץ, וְהָיָה לְכַנָּם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרָיִם,"

כתב רש"י הקדוש:

"אמר אל אהרן - לא היה העפר כדאי ללקות על ידי משה,

לפי שהגין עליו, כשהרג את המצרי, ויטמנהו בחול,

ולקה על ידי אהרן".

¹⁶ שכן, על מאמר הכתוב (דברים, כג' - ח'):

"לא תתעב אדמי כי אחיך הוא, לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו,"

כתב רש"י הקדוש:

"לא תתעב מצרי - מכל וכל,

אף על פי, שזרקו זכורכם ליאור,

מה טעם?

שהיו לכם אכסניא בשעת הדחק".

- ב. "דרך ארץ, תלמיד טוען פנס, ומהלך לפני הרב" ¹⁸.
- ברם, כאשר התורה הקדושה, חידשה בעבורינו ענייני "דרך ארץ", שאינם ברורים ונהירים לנו מדעתינו, היא אמרה זאת, בלשון "לימדה התורה דרך ארץ", וכגון -
- א. "לימדה תורה דרך ארץ, שלא יאמר אדם דבר לחבירו, אלא, אם כן, קוראהו" ¹⁹.
- ב. "לימדה תורה דרך ארץ, שכשיהא אדם עושה מצווה, יהא עושה אותה בלב שמח" ²⁰.
- ומבואר אם כן:
- שהחלק המעולה ביותר של מידת "דרך ארץ", מתקיים אצל האדם, אך ורק מכוח התורה הקדושה, שכן, רבותינו ז"ל, שֶׁהַשְּׂפִילוּ לַהֲבִין אֶת דְּבַרֵי הַבּוֹרָא ית"ש כרצונו, אף הַשְּׂפִילוּ לַהֲבִין בַּעֲוֹמֶק דַּעְתָּם - אלו מידות רוצה הבורא ית"ש שֶׁיִּסְגְּל הָאָדָם לַעֲצֻמוֹ.
- ג. וממילא, הם זכו להבין עוד:
- שישנם פעמים, שמכוח מידת ה-"דרך ארץ", צריך האדם "להפסיד" את עלייתו הרוחנית, כ"חלק" מעניין זה. והיינו:
- שאף על פי, "שהאדם לא נברא, אלא, להתענג על ה' ולהנות מזיו שכינתו, שזהו התענוג האמיתי, והעידון הגדול, מכל העידונים שיכולים להימצא" ²¹,

¹⁷ פסחים, פו' ע"ב.

¹⁸ "ילקוט שמעוני", (פרשת "בשלח", רמז רכו').

¹⁹ יומא, ד' ע"ב.

²⁰ ויקרא רבה, פרשה לד', ח'.

מכל מקום, פעמים, ש"חלק" ממידת ה"דרך ארץ", הבאה על ידי עמלה של תורה,

מחייב את האדם "להפסיד" את עלייתו הרוחנית.

וכגון, מה שמצינו אצל משה רע"ה ²², "וַיֹּאמֶר, אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְיָד, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וַיִּסְתֵּר מִשֶּׁה פָּנָיו, כִּי יָרָא מֵהֵבֵיט אֶל הָאֱלֹהִים", דהנה, דרשו בזה רבותינו ז"ל ²³ :

" וַיִּסְתֵּר מִשֶּׁה פָּנָיו - אָמַר, אֱלֹהֵי אָבִי עוֹמֵד כָּאֵן, וְאֵינִי מִסְתִּיר פָּנָי?!".

ואף על פי, שבהסתרתו זו, כביכול "הפסיד" משה רע"ה מדרגות עליונות ונעלות, וכפי שדרשו בזה רבותינו ז"ל ²⁴ :

"לֹא יָפָה עֲשָׂה מִשֶּׁה כְּשֶׁהִסְתִּיר פָּנָיו, שְׂאֵלֻלֵי לֹא הִסְתִּיר פָּנָיו, גְּלָה לֹו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשֶּׁה - מֵה לְמַעַלָּה וּמֵה לְמַטָּה, וּמֵה שֶׁהָיָה וּמֵה שֶׁעָתִיד לִהְיוֹת.

וּבִסּוּף בִּקְשׁ לְרֵאוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר ²⁵, 'הֲרֵאֵנִי נָא אֶת כְּבֹדְךָ',

אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמִשֶּׁה -

אֲנִי בָאתִי לְהֵרֵאוֹת לְךָ, וְהִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ,

עֲכָשׂוּ אֲנִי אוֹמֵר לְךָ ²⁶, 'כִּי לֹא יֵרָאֵנִי הָאָדָם וְחִי',

כְּשֶׁבִקְשָׁתִי, לֹא בִקְשָׁתִי".

ומכל מקום, כבר לימדונו רבותינו ז"ל בזה ²⁷, שמחמת שמשה רע"ה הגיע לתכלית מידת "דרך ארץ", הבאה מחמת עמלה של תורה,

²¹ "מסילת ישירים", (פרק א' - בביאור כלל חובת האדם בעולמו).

²² שמות, ג' - ו'.

²³ שמות רבה, פרשה ג', א'.

²⁴ שם.

²⁵ שמות, לג' - יח'.

²⁶ שמות, לג' - כ'.

²⁷ שמות רבה, פרשה ג', א'.

במעשה נשגב זה, הוא לא הפסיד מאומה:

"אף על פי כן, הִרְאָה לוֹ.

בְּשֹׁכֵר וַיִּסְתֵּר מִשֵּׁה פָּנָיו²⁸, וַדְבַר ה' אֶל מֹשֶׁה, פָּנִים אֶל פָּנִים²⁹,

וּבְשֹׁכֵר כִּי יֵרָא³⁰, וַיִּירָאוּ מִגֹּשֶׁת אֱלֹהֵי³¹,

וּבְשֹׁכֵר מִהִבִּיט³², וַתִּמְנַת ה' יְבִיט³³...

יָפָה עֲשָׂה שֶׁהִסְתִּיר פָּנָיו,

אֲמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא -

אֲנִי בָאתִי לְהִרְאוֹת לְךָ פָּנִים, וְחִלַּקְתָּ לִּי כְבוֹד וְהִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ,

חִיָּיד, שְׂאֵתָה עֲתִיד לִהְיוֹת אֶצְלִי בְּהַר אֲרָבָעִים יוֹם וְאֲרָבָעִים לַיְלָה, לֹא לֶאֱכַל וְלֹא

לְשִׁתוֹת, וְאֵתָה עֲתִיד לְהִנּוֹת מִזֵּיו הַשְּׂכִינָה,

שְׂנַאֲמַר³⁴, 'וּמִשֵּׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו'."

ז. באות ב', נתקשינו:

²⁸ שמות, ג' - ו':

"וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְיָר, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וַיִּסְתֵּר מִשֵּׁה פָּנָיו, כִּי יֵרָא מִהִבִּיט אֶל הָאֱלֹהִים."

²⁹ שמות, לג' - יא':

³⁰ שמות, ג' - ו':

"וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְיָר, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וַיִּסְתֵּר מִשֵּׁה פָּנָיו, כִּי יֵרָא מִהִבִּיט אֶל הָאֱלֹהִים."

³¹ שמות, לד' - ל':

³² שמות, ג' - ו':

"וַיֹּאמֶר אֲנֹכִי אֱלֹהֵי אַבְיָר, אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב, וַיִּסְתֵּר מִשֵּׁה פָּנָיו, כִּי יֵרָא מִהִבִּיט אֶל הָאֱלֹהִים."

³³ במדבר, יב' - ח':

³⁴ שמות, לד' - כט':

שאם רבותינו ז"ל, ראו בכך שמשה רע"ה לא נכנס אל "אוהל מועד", קודם שנקרא להיכנס לשם על ידי הבורא ית"ש, עניין גדול עד למאוד, על אחת כמה וכמה, שמשה רע"ה, ענק שבענקים, שהיה יודע מן הדבר הזה, ואם כן, מדוע נִשְׁתַּבַּח בכך, והלא, אין בדבר הלזה חידוש כלל ועיקר? ברם, להתבאר, יתבאר העניין כמין חומר: שכן, העוסק בכל כוחו בתורה הקדושה, וכל מהותו נעשית כ"בריה חדשה", וממילא, הוא זוכה להגיע לידי התכלית הנרצית של מידת "דרך ארץ", עלול הוא, להגיע לידי השתוקקות, ולידי כיסופים, עזים עד למאוד - ובאותה העת, חבל דק שבדקים מפריד בין השתוקקותו וכיסופיו, לבין דרגת "נְבִלָה" חלילה וחס, שכן, ללא קריאה מיוחדת מהבורא ית"ש לכך, אזי, כל דרגותיו ומעלותיו יכולים להסתלק ממנו. והוא הוא שבחו של משה רע"ה, שהיה לו את חוש ההרגש, מתי לשאוף והיכן לשאוף³⁵.

ח. על הפסוק³⁶, "וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וַיַּדְבֵּר יְהוָה אֵלָיו, מֵאֵהָל מוֹעֵד, לֵאמֹר", כתב³⁷ בספר הקדוש "בת עין":

דהנה, בחינת "לב נשבר", וכמאמר הכתוב³⁸, "זָבַחַי אֱלֹהִים רוּחַ נְשֻׁבָּה, לֵב נְשֻׁבָּר וְנִדְפָה, אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה", הוא, "יו"³⁹.

³⁵ עד כאן ממאמרו הנ"ל של סבי מו"ר זיע"א.

³⁶ ויקרא, א' - א'.

³⁷ דרוש לפרשת החודש.

³⁸ תהילים, נא' - יט'.

³⁹ עיין "פרי עץ חיים", (שער השופר, פ"א).

והנה, "יו", עולה בגימטריא למניין 16,

שהוא חצי ממניין "לב", שעולה בגימטריא למניין 32.

⁴⁰ וזהו 'וי-קרא אל משה', היינו, בחינת 'יו' - קרא אל משה,

שעל ידי השפלות שהיתה במשה רע"ה, שהוא בחינת 'יו' - שהוא חצי ממילת
'לב',

זכה משה רע"ה, וגרם לעצמו המשכת קדושה, הנרמזת בבחינת ה-"קריאה".

וזהו 'ויקרא' - א' זעירא ⁴¹,

שאותה אות א' זעירא, מרמזת על בחינת ההכנעה שהיתה במשה רע"ה,

שבחינה זו, גרמה לו, להמשכת השראת השכינה, מאלופו של עולם ברוך הוא."

ט. עניין חיבור מכונה בלשון רבותינו "דעת", וכדלהלן:

א. אצל אדם הראשון וחוה, כאשר קיימו מצוות עונה, נאמר ⁴², "וְהָאָדָם יָדַע
אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ, וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת יְהוָה".

ומצווה זו, הינה חיבור ב' גופים לאחד,

וכמאמר הכתוב ⁴³, "עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ, וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ, וְהָיוּ לְבָשָׂר
אֶחָד".

הא למדת:

ש"ידיעה", אשר הינה משורש "דעת", פירושה חיבור.

ב. כתב ⁴⁴ אדונינו הרמב"ן זיע"א:

ובספר "עמק המלך", (שער עולם התהו, פכ"ה).

⁴⁰ לשונו הקדוש של רבינו זיע"א, במעט שינויי לשון, למען ירוץ הקורא בהם.

⁴¹ שכן, האות א' של מילת "ויקרא", כתובה בספר התורה באות קטנה (זעירא).

ועיוין עוד מה שכתב בזה ה"זוהר הקדוש" (חלק א', דף רלד' ע"ב. ובחלק ג', דף נג' ע"ב).

⁴² בראשית, ד' - א'.

⁴³ בראשית, ב' - כד'.

"דע, כי חיבור זה הוא עניין קדוש ונקי, כשיהיה הדבר כפי מה שראוי - ובזמן הראוי - ובכוונה הנכונה,

ואל יחשוב אדם, כי בחיבור הראוי יש גנאי וכיעור, חס ושלום.

שהחיבור הראוי, נקרא ידיעה,

ולא לחינם נקרא כך ⁴⁵ 'וַיֵּדַע אֶלְקָנָה אֶת חַנָּה אִשְׁתּוֹ' ...

ודע, שאילו לא היה בדבר קדושה גדולה, לא היו קוראין אל החיבור ידיעה ⁴⁶ ...

אבל, כל בעלי התורה, מאמינים -

שהשם יתברך ברא את הכל, כפי מה שגזרה חכמתו -

ולא ברא דבר שיהיה בו גנאי או כיעור.

שאם יאמר שהחיבור הוא דבר של גנאי,

הנה, כלי המשגל הם כלים של גנות -

והרי השם יתברך בראם במאמרו.

כאשר הידיים, בעת שכותבין ספר תורה בטהרה, הם מכובדות ומשובחות,

וכשגונבות, או עושות דבר מגונה, הם מגונות,

כך הם כלי המשגל".

ג. על הפסוק ⁴⁷, "וַיֵּאמְרָא אֶתּוֹ רוּחַ אֱלֹהִים, בָּחַכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה", כתב רש"י הקדוש:

⁴⁴ "אגרת הקודש", השער הראשון.

⁴⁵ שמואל א', א' - יט'.

⁴⁶ וכתב בזה רבינו זיע"א, וז"ל:

"ואין הדבר כאשר חשב הרב המורה ז"ל ב'מורה הנבוכים' (ח"ב, פרק לו'. ח"ג, פרק ח'), בהיותו משבח לאריסטו, על מה שאמר - כי חוש המישוש חרפה הוא לנו.

חלילה, אין הדבר כמו שאמר היווני ...".

⁴⁷ שמות, לא' - ג'.

"ובדעת' - רוח הקדש".

הא למדת:

ש"ידיעה", אשר הינה משורש "דעת", פירושה חיבור,

כי אותה ה"דעת", מחברת בין הקב"ה - לבין אותו שזכה לזה.

ד. בכמה וכמה מקומות בדברי רבותינו ז"ל⁴⁸, מצינו, את המושג "בר דעת",

לגבי עשיית מעשי קניין וכיו"ב,

שהוא גם כן עניין של חיבור -

שכן, רק בשעה שיש לאדם את אותה "דעת", הוא יכול לעשות את כל אותם

המעשים, המחברים אותו אל שאר אנשים "בני דעת".

ה. במסכת נדרים⁴⁹ מצינו, את מה שהיו אומרים בארץ ישראל:

"דדא ביה⁵⁰, כולא ביה,

דלא דא ביה, מה ביה.

דא קני, מה חסר,

⁴⁸ בבא מציעא, ח' ע"א.

חולין, לא' ע"א. ועוד.

⁴⁹ מא' ע"א.

⁵⁰ יעוין בדבריו המתוקים מדבש של רבינו הרי"ח הטוב זיע"א (בספרו הקדוש "בן יהודע", שם).

שביאר את המילה "דא", כראשי תיבות, של -

דעת אמונה,

ללמדך:

שרק על ידי ב' דברים אלו, זוכה האדם לפרנסתו, אשר נקראת "מלאכה".

ומשכך, נעשה אותם אדם לאדם "שלם",

כיוון, ש"אדם", ראשי תיבות, של -

אמונה, דעת, מלאכה.

דא לא קני, מה קניי".

דהיינו :

אדם שיש בו דעת, יש בו הכל,

אבל אדם שאין בו דעת, מה יש בו.

מי שקנה דעת, כלום לו יחסר לו,

אבל מי שלא קנה דעת, כל מה שיקנה לא יועיל לו.

הא למדת :

ש"ידיעה", אשר הינה משורש "דעת", פירושה חיבור,

כיוון שעל ידה, יכול האדם להתחבר אל הווייתו.

ג. באות א', נתקשינו ב' קושיות על דבריו של רש"י הקדוש בריש פרשתן :

והנה, בדבריו הקדושים הללו, שומא עלינו, לעמוד ב-ב' התבוננויות. וכדלהלן :

א. שכן, הפסוק הפותח את ספר "תורת כהנים", בו מתוארים לפרטי פרטים -

"מעשה הקרבנות" ו"מלאכת המשכן" ודיני "טומאה וטהרה",

והדבר צריך ביאור, מה השייכות של אותן דברי פְּבוּשִׁים, בתחילת "ספר" זה?

ב. קושיא א', תתעצם במיוחד, כאשר בתחילת דבריו של רש"י הקדוש הנ"ל,

מצינו שם דברי שירות ותשבחות על נבואתו של משה רע"ה,

והדבר צריך ביאור, מה השייכות זה לזה?

ברם, על פי דברינו, יתבארו הדברים כמין חומר :

דהנה, חומש תורת כהנים", היא הנלמדת ראשונה אצל תינוקות של בית רבן,

ועל כך דרשו רבותינו ז"ל⁵¹, "יבואו טהורים, ויתעסקו במעשה טהורים".

⁵¹ "מדרש תנחומא", (פרשת "צו", יד').

"ילקוט שמעוני", (פרשת "צו", רמז תעט').

וממילא אם כן, אותן דברי פבושים, שהוכיחן משה רע"ה, נאמרו לעם ישראל כתוכחת מגולה -

טעם הדבר, שזכיתי להגיע לידי אותן דרגות נשגבות, ובייחוד לבחינת "דרך ארץ" הבאה לאחר עמלה של תורה,

הינה, בזכות מידת הענווה, הבאה אלי לאחר עבודת ההכנעה.

וללא שתכניעו את עצמכם, תיפלו לדיוטא תחתונה,

וכמו שהיה אצל המרגלים, שהנהיגו עצמם בתאוות השררה⁵², שהיא היפך ממידת הענווה וההכנעה.

ואם כן, מאותם הדברים, ילמדו הטהורים הבאים להתעסק בטהרות,

שבשביל שתורתם תתקיים בידם, עליהם לעבוד על מידותיהם, ולהכניע את יצרם הרע.

ולפיכך, קודם לאותן דברי פבושים, שיבח הבורא ית"ש, את משה רע"ה -

להורות לעם ישראל, היאך משפיעה בחינת ההכנעה על האדם, ומביאתו לדי תכלית בחינת "דרך ארץ".

שכן, ככל שהוא היה נכנע יותר ועניו יותר, הוא היה בעל "דעה" גדול יותר,

והיינו, מחובר יותר אל הבורא ית"ש.

והוא מאמרם ז"ל, "כל תלמיד חכם שאין בו דעה, נבְּלָה טובה ממנו!" -

שכן, כאשר לאותו תלמיד חכם אין "דעה", אות הוא הדבר, שהוא לא עבד על מידת השפלות וההכנעה.

ומכאן, קל וחומר, אל חיינו אנו, ואל "חג הפסח" הממשמש ובא:

שככל שנהיה נכנעים יותר, וככל שנהיה ענוותנים יותר,

יכנסו דברי התורה הקדושה אל ליבנו, ונזכה להגיע לידי תכלית בחינת "דרך ארץ".

⁵² וכפי שכתב ה"זוהר הקדוש", (חלק ג', דף קנח' ע"א).

ועוד נזכה, לגאולה שלימה, התלויה במידת הענווה,
וכמאמר הפסוקים ⁵³, "שֶׁבִשְׂפִלְנוּ זָכַר לָנוּ ... וַיִּפְרָקֵנוּ מִצָּרֵינוּ",
וכשם שבניסן נגאלו, כך בניסן עתידין אנו להיגאל ⁵⁴.
יתן ה' יתברך, ונזכה לזה. אמן.

⁵³ תהילים, קלו', כג' - כד'.

⁵⁴ ראש השנה, יא' ע"ב.

לזיכרון עולם בהיכל ה'

- הגה"ק רבי רפאל משה אלבאז בן רבי שמואל זיע"א
- הגה"צ רבי דוד מסעוד עובדיה בן אסתר זיע"א
- הגה"צ רבי חיים וואלקין בן צביה זיע"א
- הגה"צ רבי משה איבגי בן אסתר זיע"א
- רבי אברהם איבגי בר רחמה זצ"ל
- רבי שלום איבגי בר רחמה זצ"ל
- צורי (צורישדי) גניש ז"ל בן יולנדה תחי'
- אפרים (אפי) ביתן בן קונפיטה ז"ל
- משה חיון בר קוקה ז"ל
- דב לוסטרניק בר אביבה ז"ל
- משה מושי מקסים בן לילה תהילה ז"ל

~ ~ ~

- הצדקת מזל טוב אלבאז (לבית סודרי) בת רבקה ע"ה
- הצדקת מרים רמו עובדיה בת אסתר ע"ה
- הצדקת ברוריה מויאל בת חוה ע"ה
- זוהרה פרץ (לבית כהן) בת רחל ע"ה
- מזל טוב סיגלר (לבית עובדיה) בת זוהרה ע"ה
- רחל עמוס (לבית מלכה) בת אסתרלייה ע"ה
- אליס חוה עישה לוי (לבית סיבונג) בת גרסיה ע"ה
- רות חפציבה כהן (לבית פרשה) ע"ה בת פרלה תחי'
- חנה בת ליליאן ע"ה
- חנה אילוז בת פרוחה ע"ה
- איילה בת נעמי ע"ה